

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

ANALIZA TROŠKOVA I PROFITABILNOSTI
SPLITSKE BANKE SOCIÉTÉ GÉNÉRALE

Mentor:

Doc.dr.sc. Andrijana Rogošić

Student:

Anja Tomić

Split, rujan, 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. SPECIFIČNOST TROŠKOVA U BANKOVOM SEKTORU	2
2.1. RIZICI U BANKARSKOM POSLOVANJU.....	2
2.1.1. Kreditni rizik	2
2.1.2. Tržišni rizici	2
2.2. TROŠKOVI U BANKOVNOM SEKTORU.....	4
2.2.1. Evidencija troškova u kontnom planu za banke	4
2.2.2. Trošak dužničkog financiranja	5
3. ANALIZA FINACIJSKIH POKAZATELJA ZA BANKE.....	7
3.1. Financijski izvještaji i analiza	7
3.1.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)	7
3.1.2. Račun dobiti i gubitka	8
3.1.3. Izvještaj o novčanom toku i izvještaj o promjeni kapitala	9
3.1.4. Bilješke uz financijske izvještaje	10
3.2. Vrste financijskih pokazatelja	10
3.2.1. Pokazatelji odnosa u bilanci banke	11
3.2.2. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	13
3.2.3. Pokazatelji profitabilnosti	14
3.2.4. Pokazatelji investiranja	16
4. ODNOS TROŠKOVA I PROFITABILNOSTI NA PRIMJERU SPLITSKE BANKE SOCIÉTÉ GÉNÉRALE.....	17
4.1. Općenito o Splitskoj banci	17
4.2. Analiza financijskog poslovanja.....	17
4.2.1. Horizontalna analiza.....	18
4.2.2. Vertikalna analiza.....	21
4.2.3. Analiza profitabilnosti.....	26

4.2.4. Analiza na temelju pokazatelja	27
5. ZAKLJUČAK.....	31
LITERATURA	32
SAŽETAK.....	34
SUMMARY	34
POPIS TABLICA DIJAGRAMA I SLIKA.....	35

1. UVOD

Problem završnog rada je analiza troškova i profitabilnosti poslovanja Splitske banke kao jedne od vodećih banaka na hrvatskom tržištu.

Cilj rada je provesti analizu na temelju javno objavljenih financijskih izvještaja splitske banke kako bi se dobila cjelovita slika o troškovima i profitabilnosti Splitske banke.

Što se tiče korištenih metoda, u prvom dijelu rada tj. uvodu, te u drugom teorijskom dijelu rada korištene su metode deskripcije, metode klasifikacije i kompilacije, a u druga dva dijela korištene su metode analize i sinteze na temelju podataka iz financijskih izvještaja Splitske banke.

Završni rad je strukturiran kroz četiri dijela. Prvi dio se odnosi na uvod u kojem je definiran problem i cilj rada, struktura rada te metode koje su korištene prilikom same izrade. Drugi i treći teorijski dio su temelj za provođenje analize i rješavanje problematike rada jer sadrže postojeće spoznaje o osnovnim obilježjima financijskih izvještaja te o računovodstvenim indikatorima poslovanja banaka.

U četvrtom empirijskom dijelu analiziraju se troškovi i profitabilnost poslovanja Splitske banke putem horizontalne i vertikalne analize i analize na temelju pokazatelja za banke. Analiza je provedena na temelju bilance i računa dobiti i gubitka a promatrano razdoblje je od 2014. do 2017. godine. U posljednjem dijelu su iznešeni zaključci do kojih se došlo rješavanjem problematike, navedena je literatura i sažetak.

2. SPECIFIČNOST TROŠKOVA U BANKOVOM SEKTORU

2.1.RIZICI U BANKARSKOM POSLOVANJU

2.1.1. Kreditni rizik

Banke posluju u promjenjivim uvjetima te se izlažu raznim rizicima među kojima je kreditni rizik jedan od značajnijih. Kreditni rizik je posljedica ugovorene i/ili moguće financijske transakcije između davatelja i uzimatelja sredstava odnosno varijacija mogućih povrata koji bi se mogli zaraditi na financijskoj transakciji zbog zakašnjelog ili nepotpunog plaćanja glavnice i/ili kamate¹. Vjerojatnost da dužnik neće podmiriti svoje obveze ili da ih neće podmiriti u ugovorenom roku, dovodi u pitanje likvidnost. Banke se susreću sa kreditnim rizikom kod zajmova ali i kod međubankovnih transakcija, transakcija mjenjačkog poslovanja i trgovinskih transakcija. Da bi se razina kreditnog rizika smanjila i držala pod kontrolom, banke razvijaju sustav praćenja i kontrole te se prilikom odobravanja kredita poštuju unaprijed postavljeni kriteriji. Načelo 14: Banke moraju uspostaviti sustav nezavisne, kontinuirane procjene svojih postupaka za upravljanje kreditnim rizikom te rezultate takvog preispitivanja priopćavati izravno upravnom odboru i višoj razini rukovodstva². Cilj upravljanja kreditnim rizikom je maksimizacija stope povrata, održavanje optimalne stope likvidnosti, minimiziranje gubitaka i dodatnih troškova.

2.1.2. Tržišni rizici

Tržišni rizik je rizik od ostvarivanja gubitka uslijed mijenjanja cijena na tržištu. Javlja se u svakodnevnom poslovanju banke prilikom promjene kamatne stope, valute i vrijednosti vrijednosnica. Sukladno tome razlikujemo valutni rizik, rizik kamatne stope i rizik promjene cijena vrijednosnica.

¹ Jakovčević, D. (2000): Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu, TEB poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 35.

² Bazelski odbor za superviziju banaka (2000): Načela za upravljanje kreditnim rizikom, HNB, str 20

- **Valutni rizik**

Rizik da će određena valuta imati manju ili veću vrijednost na tržištu novca naziva se valutni rizik. „Valutni rizik proizlazi iz promjena tečajeva između domaće valute određene banke i ostalih valuta.³“

Ova vrsta rizika postoji kada se ugovaraju krediti koji su denominirani u stranoj valuti ili kod kredita sa valutnom klauzulom. U Republici Hrvatskoj pasive banaka su u većini denominirane u eurima i tako se smajnuje valutni rizik: Bilance hrvatskih banaka su karakteristične po pasivi koja je u pravilu denominirana u eurima i aktivni/plasmanima koji se odobravaju uz valutnu klauzulu (najčešće u eurima). Na taj način banke zatvaraju svoju izloženost valutnom riziku, prevaljujući rizik na svoje klijente. Upravo zbog takve strategije većina banaka ima relativno male otvorene devizne pozicije⁴.

Pokazatelj izloženosti banke valutnom riziku je odnos devizne pasive i devizne aktive. Ukoliko je devizna aktiva veća od devizne pasive riječ je neto dugoj deviznoj poziciji a ako su devizne obveze veće od devizne aktive riječ je o neto kratkoj deviznoj poziciji.

Otvorene kratke (-) i duge (+) pozicije po pojedinim valutama ne mogu se međusobno zbrajati (poništavati), već se kratke pozicije posebno zbrajaju, a zbroj nosi negativni predznak (-), odnosno zbrajaju se sve duge pozicije u pojedinim valutama, a zbroj nosi pozitivan (+) predznak.⁵

- **Rizik kamatne stope**

Temeljna funkcija banke je posredništvo tj. prikupljanje slobodnih sredstava i njihovo plasiranje u obliku zajmova. Prilikom obavljanja tih i ostalih poslova koji iz toga proizlaze, banka naplaćuje/plaća kamatu. Izloženost banke kamatnom riziku nastaje zbog promjena

³ Van Greuning H., Bratanovic S.B. (2006): Analiza i upravljanje bankovnim rizicima, Mate, Zagreb str. 231

⁴ Ivica Prga, Ivan Šverko (2005): Zbornik ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Vol 3 No1, Izloženost banaka tržišnim rizicima, str. 153-162.

⁵ Narodne novine (1994): Odluka o sprečavanju izloženosti devizne pozicije banaka valutnom riziku, Narodne Novine d.d., Zagreb, broj 26

kamatnih stopa i ročne neusklađenosti plasmana i izvora.⁶ Utjecaj kamatne stope odražava se na kamatne prihode, novčane tokove i operativne troškove.

2.2.TROŠKOVI U BANKOVNOM SEKTORU

2.2.1. Evidencija troškova u kontnom planu za banke

Kontni plan je sistemski pregled naziva i šifri računa kojima se banka služi prilikom evidentiranja nastalih promjena. Koristi se kao podloga za glavnu knjigu a sastoji se od 9 razreda.

Na razredu 2, detaljnije na računima skupine 21,22, i 23, vode se obveze banke na osnovi kamatnih i nekamatnih troškova. Pod kamatnim troškovima podrazumijeva se pasivna kamata na primljene kredite i depozite te kamata koju banka plaća na hibridne i podređene instrumente kao izvore dopunskog kapitala banke i drugi troškovi koji imaju kamatni karakter (koji povećavaju cijenu prikupljenih sredstava).⁷

Tablica 1: Razred 6 u kontnom planu za banke

60	Kamatni troškovi
61	Nekamatni troškovi
62	Opći administrativni troškovi i amortizacija
63	Ostali troškovi
64	Ostali nekamatni troškovi
65	Troškovi ispravka vrijednosti plasmana
66	Kamatni prihodi od kredita i sličnih plasmana
67	Prihodi od naknada
68	Ostali Prihodi
69	Financijski rezultat poslovanja

Izvor: Izrada autora

Na razredu 6 gdje se evidentira financijski rezultat poslovanja te na skupini 60, evidentiraju se kamatni troškovi i troškovi od tečajnih razlika. Na računu 605 evidentiraju se troškovi premija za osiguranje štednih ulog tj. premije osiguranja što ih banke plaćaju DAB-u. Nakon što kreditna institucija dobije odobrenje za rad od Hrvatske narodne banke, uključuje se u sustav osiguranja depozita u Republici Hrvatskoj kojim upravlja Agencija.⁸

⁶ Madura, J.: Financial Markets and Institutions, Thomson, Ohio, 2002, str. 534.

⁷ Ivica Filipović(2017): Skripta Računovodstvo financijskih institucija, Split, str. 73

⁸ Narodne novine (2015): Zakon o osiguranju depozita, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 82

Na računu 632 iskazuju se troškovi rezerviranja za poreze a na na računu 633 iskazuju se troškovi rezerviranja za obveze čije podmirenje može uslijediti kao posljedica pokrenutih sudskih sporova protiv banke (MRS 37 „Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina“).

2.2.2. Trošak dužničkog financiranja

Poslovne banke do potrebnih sredstava dolaze putem zaduživanja kod drugih banaka, zaduživanjem na međunarodnom tržištu, emisijom vlastitih dionica i obveznica te primanjem depozita. Prilikom pribavljanja sredstava pojavljuju se i određeni troškovi pa tako imamo trošak dužničkog financiranja te trošak vlasničkog financiranja.

Trošak dužničkog financiranja predstavlja kamatna stopa. Kamata je naknada koju primatelj kredita plaća davatelju zbog toga što se glavnica daje u sadašnjem, a vraća u nekom budućem trenutku. Promatrano s motrišta davatelja kredita, kamata predstavlja prihod koji davatelj ostvaruje davanjem kredita ili pak investiranjem u razne oblike dužničkih vrijednosnih papira. S motrišta primatelja kredita, kamata predstavlja trošak korištenja kredita.⁹

Kod različitih vrsta obveznica postoje i različite strukture kamatnih stopa pa se tako javlja struktura kamatnih stopa prema riziku, struktura kamatnih stopa prema roku, struktura kamatnih stopa prema stupnju likvidnosti i oporezivanju.

Struktura kamatnih stopa prema riziku se dobije tako da se rok dospijeća smatra konstantnim a onda se analiziraju razlike kamatnih stopa na temelju kreditnog rizika, likvidnosti i oporezivanja. Ukoliko imamo obveznicu sa visokim kreditnim rizikom, postojat će smanjena potražnja za obveznicom samim tim cijena će biti niža a kamatna stopa viša.

Drugi je pristup da se kreditni rizik, stupnjevi likvidnosti i oporezivanje uzmu kao konstante, a razlike između kamatnih stopa raznih obveznica odrede na bazi razlika u rokovima dospijeća¹⁰. Ovakva struktura naziva se struktura kamatnih stopa prema roku.

Dalje, obveznice sa višim stupnjem likvidnosti imat će niže kamatne stope od obveznica sa nižim stupnjem likvidnosti.

⁹ Nikša Nikolić, Mario Pečarić, Split (2012): Uvod u financije, Ekonomski fakultet Split, str. 93

¹⁰ Nikša Nikolić, Mario Pečarić, Split (2012): Uvod u financije, Ekonomski fakultet Split, str.115

Postoje 3 metode obračuna i plaćanja kamata: Dekurzivna, anticipativna i metoda kompenzirajućeg stanja. Kod prve metode kamate se plaćaju tek nakon isteka određenog vremenskog razdoblja po formuli:

$$k = \frac{K}{G} \quad (1)$$

Gdje je k označava kamatnu stopu, G glavnice kredita i K iznos kamata.

Za razliku od dekurzivne metode gdje se kamata obračunava i plaća na kraju razdoblja, kod anticipativne metode se to radi na početku određenog vremenskog razdoblja izračunom po sljedećoj formuli:

$$k = \frac{K}{G-K} \quad (2)$$

Kod metode kompenzirajućeg stanja na depozitnom računu se mora držati dio odobrenog kredita i on se u formuli označava sa N :

$$k = \frac{K}{G-N} \quad (3)$$

3. ANALIZA FINANCIJSKIH POKAZATELJA ZA BANKE

3.1. Financijski izvještaji i analiza

Financijski izvještaji pružaju kvantitativne informacije o poslovnim aktivnostima banke te rezultatu poslovanja na temelju čega se donose odluke za poslovanje u budućnosti. Nezaobilazni izvor informacija o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima su financijski izvještaji. A da bi financijski izvještaji udovoljili svojoj svrsi moraju biti pouzdani, razumljivi, usporedivi i sastavljeni u skladu sa računovodstvenim načelima i standardima¹¹

Prema čl. 5. Zakona o računovodstvu, banke su klasificirane u velike poduzetnike te su dužne sastavljati godišnje financijske izvještaje sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Prema Zakonu o računovodstvu temeljni financijski izvještaji su:

- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o novčanim tokuu
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

3.1.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)

Bilanca je sustavni pregled imovine, obveza i kapitala na određeni datum i služi kao temelj za analizu likvidnosti, profitabilnosti i zaduženosti. Pruža korisnicima informacije o tome što banka posjeduje na određeni dan (aktiva), što duguje i što joj ostaje kad se od imovine oduzmu obveze (pasiva). Aktiva imovina i pasiva moraju uvijek biti u ravnoteži.

AKTIVA=PASIVA

IMOVINA= OBVEZE + KAPITAL

¹¹ N. Dečman, (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Vol. 63 No.7-8 kolovoz 2012., ekonomski pregled, Sveučilište u Zagrebu, str. 446-467

Kod banaka aktiva se sastoji od: gotovine i depozita kod HNB-a i kreditnih institucija, blagajničkih zapisa HNB-a, vrijednosnih papira, kredita financijskim institucijama i drugim komitentima, materijalne imovine, kamatnih naknada i ostale imovine.

Pasiva banaka se dijelina obveze i kapital. Obveze čine: krediti financijskih institucija, depoziti, ostali krediti, derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje, izdani hibridni dokumenti i ostali instrumenti kojima se trguje, kamate i ostale obveze.

Kapital čini: dionički kapital, dobit tekuće godine, zadržana dobit, zakonske rezerve, ostale rezerve, nerealizirani dobit/gubitak.

Stavke aktive i pasive poredane su prema kriteriju opadajuće ročnosti. U aktivni to znači raspored stavki od dugotrajne imovine prema kratkoročnim potraživanjima, a u pasivi to znači raspored stavki od temeljnog kapitala do kratkoročnih obveza.

3.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka kreditne institucije je financijski izvještaj koji prikazuje prihode, rashode i financijski rezultat ostvaren u određenom vremenskom razdoblju¹²

Kada se od ostvarenih prihoda oduzmu svi rashodi dobiva se financijski rezultat određenog vremenskog razdoblja. Ukoliko su prihodi veći od rashoda riječ je o dobiti a ukoliko su prihodi manji poduzeće ostvaruje gubitak.

Tablica 2: Obrazac računa dobiti i gubitka

R.br.	Pozicija	201Xt-1	201Xt
1.	Kamatni prihodi		
2.	(Kamatni troškovi)		
3.	Neto kamatni prihod (1-2)		
4.	Prihodi od provizija i naknada		
5.	(Troškovi provizija i naknada)		
6.	Neto prihod od provizija i naknada (4-5)		
7.	Dobit/(gubitak) od ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate		
8.	Dobit/(gubitak) od aktivnosti trgovanja		
9.	Dobit/(gubitak) od ugrađenih derivata		

¹² Ivica Filipović (2017): Skripta Računovodstvo financijskih institucija, Split, str.175

10.	Dobit/(gubitak) od imovine kojom se aktivno ne trguje, a koja se vrednuje prema fer vrijednosti kroz RDG		
11.	Dobit/(gubitak) od aktivnosti u kategoriji imovine raspoložive za prodaju		
12.	Dobit/(gubitak) od aktivnosti u kategoriji imovine koja se drži do dospijeca		
13.	Dobit/(gubitak) proizašao iz transakcija zaštite		
14.	Prihodi od ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate		
15.	Prihodi od ostalih vlasničkih ulaganja		
16.	Dobit/(gubitak) od obračunatih tečajnih razlika		
17.	Ostali prihodi		
18.	Ostali troškovi		
19.	Opći administrativni troškovi i amortizacija		
20.	Neto prihod od poslovanja prije vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke (3+6+7+8+9+10+11+12+13+14+15+16+17-18-19)		
21.	Troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke		
22.	Dobit/(gubitak) prije oporezivanja (20-21)		
23.	POREZ NA DOBIT		
24.	Dobit/(gubitak) tekuće godine (22-23)		
25.	Zarada po dionici		

Dodatak računu dobiti i gubitka
Dobit/(gubitak) tekuće godine
Pripisan dioničarima matičnog društva
Manjinski udjel

Izvor: Izrada autora

3.1.3. Izvještaj o novčanom toku i izvještaj o promjeni kapitala

Izvještaj o novčanom toku sadrži informacije o priljevima i odljevima novca i novčanih ekvivalenata. Novčani tokovi u bakama kao i u drugim poduzećima mogu biti od redovite poslovne aktivnosti, investicijske aktivnosti i financijske aktivnosti. U poslovne aktivnosti spadaju one glavne aktivnosti koje stvaraju prihod banke. U investicijske aktivnosti spadaju ulaganje i prodaja dugotrajne imovine tj. sve ono što je vezano za stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine dok su financijske aktivnosti vezane uz financiranje poslovanja i odnose se na promjene u strukturi kapitala i obveza.

Izvještaj o promjeni kapitala prikazuje povećanje/smanjenje kapitala za vrijeme obračunskog razdoblja te transakcije koje su utjecale na pojedine stavke kapitala. Promjene u kapitalu koje

su se dogodile između dva datuma bilance, najčešće između tekuće i prethodne godine, ukazuju na povećanje ili smanjenje kapitala koje se dogodi u toku promatranog razdoblja.¹³

3.1.4. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje sadržavaju dodatne i dopunske informacije koje nisu prezentirane u izvještaju o financijskom položaju (bilanci), računu dobiti i gubitka, izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o novčanim tokovima i izvještaju o promjenama kapitala u skladu s odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.¹⁴

Ne postoji obavezna forma i sadržaj bilješki kao što je to potrebno kod prethodnih izvještaja ali postoje određeni standardi koji upućuju što treba biti objavljeno u njima.

3.2. Vrste financijskih pokazatelja

Analiza putem pokazatelja je samo jedan od instrumenata koji se koriste za analizu financijskih izvještaja te predstavljaju dobar temelj za donošenje poslovnih odluka ukoliko su izračunati na fer i objektivnim financijskim izvještajima. Uprava banke mora poznavati čimbenike koji utječu na rezultat poslovanja kako bi se dobila kompletna slika poslovanja. Financijski pokazatelji često se koriste za uspoređivanje uspješnosti različitih poduzeća ali pri usporedbi treba voditi računa o veličini poduzeća. Valja istaći kako je prilikom komparacije kvalitete poslovanja dvaju poduzeća vrlo važno imati na umu kriterij veličine poduzeća (broj zaposlenih, veličina aktive, visina ostvarenih prihoda).¹⁵ Uspoređivati dva poduzeća različite veličine je puno teže nego dva poduzeća iste veličine.

Financijski pokazatelji za banke dijele se u 4 skupine:¹⁶

- Pokazatelji odnosa u bilanci banke

¹³ Abramović, K., Broz Tominac, S., Cutuvarić, M. (2008.): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, RriF plus d.o.o., Zagreb, str. 63

¹⁴ Ivica Filipović (2017): Skripta, Računovodstvo financijskih institucija, Split, str. 180

¹⁵ N. Dečman, (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Vol. 63 No.7-8 kolovoz 2012., ekonomski pregled, Zagreb, str. 446-467

¹⁶ Žager K., Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 299.

- Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka
- Pokazatelji profitabilnosti
- Pokazatelji investiranja

3.2.1. Pokazatelji odnosa u bilanci banke

Slika 1: Pokazatelji likvidnosti

Izvor: Izrada autora

$$\text{Pokazatelj tekuće likvidnosti} = \frac{\text{kratkoročna aktiva}}{\text{kratkoročna pasiva}} \quad (4)$$

Tekući odnos pokazuje u kojoj mjeri tekuća aktiva pokriva obveze iz tekuće pasive odnosno u kojoj mjeri radno raspoloživi kapital daje sigurnost da će tekuće obveze biti podmirene.¹⁷

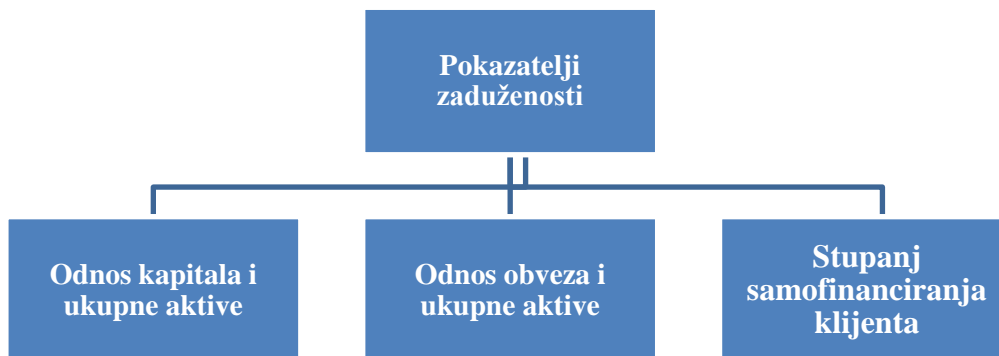
Poželjna vrijednost pokazatelja je od 1.8 do 2.

$$\text{Odnos danih kredita i primljenih depozita} = \frac{\text{dani krediti}}{\text{primljeni depoziti}} \quad (5)$$

Ukoliko su dani krediti veći od primljenih depozita dovodi se u pitanje likvidnost banke, zato je poželjan što manji iznos ovoga pokazatelja.

¹⁷ Ivan Matić, Ivana Pavić, Željko Mateljak, (2009): Menadžment, Split, str.222

$$\text{Odnos kratkoročne aktive i ukupnih kredita} = \frac{\text{kratkoročna aktiva}}{\text{ukupni dani krediti}} \quad (6)$$

Slika 2: Pokazatelji zaduženosti

Izvor: Izrada autora

$$\text{Odnos kapitala i ukupne aktive} = \frac{\text{kapital}}{\text{ukupna aktiva}} \quad (7)$$

$$\text{Odnos obveza i ukupne aktive} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna aktiva}} \quad (8)$$

Ovaj pokazatelj mjeri koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora a optimalna veličina je do 0.5. Što je stupanj zaduženosti veći , to je veći rizik ulaganja u poduzeće.

$$\text{Stupanj samofinanciranja klijenta} = \frac{\text{komercijalna aktiva}}{\text{komercijalna pasiva}} \quad (9)$$

Pokazatelj mjeri u kojoj veličini se dani krediti i plasmani pokrivaju iz primljenih depozita i kredita. Veći pokazatelj znači manju zaduženost.

- **Pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu**

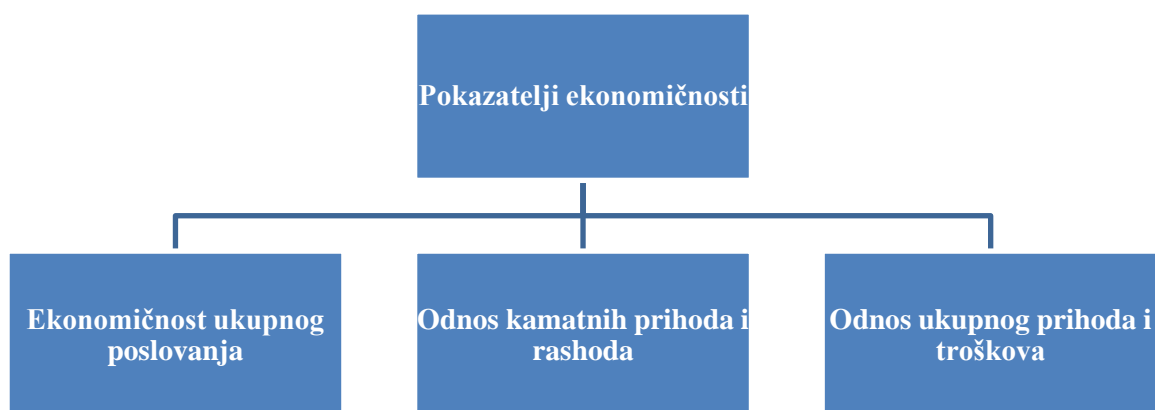
$$\text{Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu} = \frac{\text{fiksna imovina}}{\text{kapital}} \quad (10)$$

Pod fiksnom imovinom podrazumijeva se materijalna i nematerijalna imovina banke (zemljišta, zgrade, oprema i uređenje poslovnog prostora).¹⁸ Ovaj pokazatelj mjeri koliko je kapitala slobodno za financiranje bankovnih plasmana.

3.2.2. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka

- **Pokazatelji ekonomičnosti**

Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda i poželjan iznos ovog pokazatelja je minimalno 1.

Slika 3: Pokazatelji ekonomičnosti

Izvor: Izrada Autora

$$\text{Ekonomičnost ukupnog poslovanja} = \frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupni rashod}} \quad (11)$$

$$\text{Odnos kamatnih prihoda i rashoda} = \frac{\text{kamatni prihod}}{\text{kamatni rashod}} \quad (12)$$

$$\text{Odnos ukupnog prihoda i troškova} = \frac{\text{ukupni prihod}}{\text{operativni trošk. i vrijednosna uskl.}} \quad (13)$$

¹⁸ Žager K., Mamić, Sačer I., Sever, S., Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia Zagreb, str. 304

- **Pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke**

$$\text{Udio neto prihoda od naknada u uk. prihodu} = \frac{\text{prihod od naknada}}{\text{ukupni prihod}} \quad (14)$$

$$\text{Udio neto ostalih nekam. prihoda u uk. prihodu} = \frac{\text{Neto ostali nekam. prihodi}}{\text{ukupni prihod}} \quad (15)$$

3.2.3. Pokazatelji profitabilnosti

Da bi se rezultati poslovanja mogli iskazati koriste se pokazatelji profitabilnosti banke. Profitabilnost poslovanja rezultat je uspješnosti realizacije mjera poslovne politike banke.¹⁹

Dva najčešća i uspješnija pokazatelja profitabilnosti su stopa profitabilnosti prosječne ukupne imovine banke (return on assets, ROA) i stopa profitabilnosti dioničkog kapitala banke (return on equity, ROE)

$$\text{ROA} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupna imovina}} \quad (16)$$

Stopa profitabilnosti imovine banke stavlja u odnos neto dobit nakon oporezivanja i prosječnu ukupnu imovinu. Pokazuje dobit po kuni imovine i ako je pokazatelj veći od jedan investiranje u dionice banke je profitabilno. Iako je ovaj pokazatelj općeprihvaćeno mjerilo bankovne profitabilnost uslijed rasta izvanbilančnih stavki gubi na relevantnosti.²⁰

$$\text{ROE} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{vlastiti kapital}} \quad (17)$$

Stopa profitabilnosti dioničkog kapitala stavlja u odnos neto dobit nakon oporezivanja i prosječni dionički kapital. Ova računovodstvena stopa mjeri povrat na dionički kapital, odnosno u lipama iskazuje bankovnu računovodstvenu dobit po kuni knjigovodstvenog

¹⁹ Anita Pavković (2004): Zbornik ekonomskog fakulteta u Zagrebu br 1. Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banka, Ekonomski fakultet u Zagrebu, str 180-191.

²⁰ Ana Kundid (2010): Računovodstveno-financijske informacije, Indikatori profitabilnosti bankovnog poslovanja, broj 12, Ekonomski fakultet Split, str. 17-26.

kapitala (ne na cijenu dionice). Vlasnicima banke pokazuje koliku je dobit menadžment banke ostvario po kuni njihova udjela u kapitalu banke.²¹

- Suvremeni pokazatelji bankovne profitabilnosti

RORAC ili prinos na rizikom prilagođen kapital je pokazatelj koji se temelji na financijskim izvještajima i raspoređuje računovodstvenu vrijednost neto dobitka na knjigovodstvenu vrijednost vlastitog kapitala koja se očekuje u bližoj budućnosti. RAROC ili rizikom prilagođen prinos na kapital stavlja u odnos neto dobit umanjenu za očekivane buduće gubitke i ukupni vlastiti kapital.²²

$$\text{RORAC} = \frac{\text{dobitak}}{\text{riziku prilagođen vlastiti kapital}} \times 100 \quad (18)$$

$$\text{RAROC} = \frac{\text{dobitak} - \text{očekivani gubici}}{\text{vlastiti kapital}} \times 100 \quad (19)$$

Ekonomski prinos na kapital stavlja u odnos ekonomski profit i vlastiti kapital dok ekonomski prinos na riziku prilagođen kapital mjeri odnos ekonomskog profita i vlastiti kapital korigiran za očekivane buduće gubitke.

$$\text{Ekonomski prinos na kapital} = \frac{\text{dobitak} - \text{trošak vlastitog kapitala}}{\text{vlastiti kapital}} \times 100 \quad (20)$$

$$\text{Ekonomski prinos na riziku prilagođen kapital} = \frac{\text{dobitak} - \text{trošak vlastitog kapitala}}{\text{riziku prilagođen vlastiti kapital}} \quad (21)$$

- Pokazatelji strukture dobiti

$$\text{Neto kamatna marža} = \frac{\text{kamatni prihodi} - \text{kamatni rashodi}}{\text{ukupna imovina}} \times 100 \quad (22)$$

Neto kamatna marža određena je strukturom bilance i kamatnim stopama koje se primjenjuju na pojedine stavke aktive odnosno pasive. Pokazatelj neto kamatne marže pokazuje diferencijalni kamatni prihod kao postotak prosječne imovine²³

²¹ Anita Pavković (2004):. Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banka, Zbornik ekonomskog fakulteta u Zagrebu br 1 str. 179-192.

²² Ana Kundid 2010: Računovodstveno-financijske informacije, Indikatori profitabilnosti bankovnog poslovanja, broj 12, str. 17-26.

²³ Anita Pavković (2004):. Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banka, Zbornik ekonomskog fakulteta u Zagrebu br 1 str. 179-192.

$$\text{Neto nekamatna marža} = \frac{\text{Nekamatni rashodi} - \text{nekamtni prihodi}}{\text{ukupna aktiva}} \quad (23)$$

$$\text{Profitna marža} = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Operativni prihodi}} \times 100 \quad (24)$$

3.2.4. Pokazatelji investiranja

Pokazatelji investiranja pružaju dioničarima informacije o isplativosti ulaganja u dionice.

$$\text{Zarada po dionici} = \frac{\text{dobit poslije oporezivanja}}{\text{broj redovitih dionica}} \quad (25)$$

Zarada po dionici pokazuje relativnu profitabilnost poduzeća promatranu kroz ostvarenu dobit poslije oporezivanja po jednoj redovitoj dionici.²⁴

$$\text{Dividenda po dionci} = \frac{\text{dio za naknade ulagačima}}{\text{broj redovitih dionica}} \quad (26)$$

Dividenda po dionici je pokazatelj investiranja promatran s pozicije neposrednog interesa običnih dioničara.²⁵ Pokazuje iznos dividende po dionici koju će svaki dioničar dobiti.

Osim ovih pokazatelja bankovne profitabilnosti postoje i tržišni pokazatelji.

Omjer tržišne i knjigovodstvene vrijednosti dionice pokazuje koliko poduzeće stvara, a koliko uništava vrijednost. **Tržišna vrijednost dionice u odnosu na zaradu po dionici** signalizira broj godina nakon kojeg se vraća ulaganje u dionicu. **Dividendni prinos** predstavlja odnos godišnje dividende i tekuće, tržišne vrijednosti dionice.²⁶

²⁴ Ivan Matić, Ivana Pavić, Željko Mateljak (2009): Menadžment, Ekonomski fakultet Split, str. 224.

²⁵ Belak, V.: op. Cit., str. 86.

²⁶ Ana Kundid 2010: Računovodstveno-financijske informacije, broj 12, str. 25.

4. ODNOS TROŠKOVA I PROFITABILNOSTI NA PRIMJERU SPLITSKE BANKE SOCIÉTÉ GÉNÉRALE

4.1. Općenito o Splitskoj banci

Splitska banka peta je najveća banka na hrvatskom tržištu, s tržišnim udjelom od 6,86 posto te više od 300.000 aktivnih klijenata. Osnovana je 1965. kao Komunalna banka sa sjedištem u Splitu, kasnije preimenovana u Investicijsko-komercijalnu banku, od 1981. postaje dioničko društvo pod imenom Splitska banka.

Godine 2000. Splitsku banku nakon rehabilitacije i dokapitalizacije kupuje talijanski UniCredit, a 2002. Bank Austria Creditanstalt AG je temeljen ugovora o kupnji Splitske banke pokrenula proces spajanja svoje podružnice u Hrvatskoj, HVB Croatia, orijentirane na poduzetnike i veće privatne klijente i Splitske banke, s težištem na maloprodaji. Nova banka, pod imenom HVB Splitska banka, usluživala je zajedničke klijente jedinstvenim povećanim katalogom proizvoda. HVB Splitska banka je 2004. godine vrlo značajno proširila svoju mrežu poslovnica, naročito na području Dalmacije. U travnju 2006. Splitska banka je prodana francuskoj Société Générale grupi, nakon čega je promijenila naziv u Société Générale - Splitska banka d.d.

2. svibnja 2017. OTP banka Hrvatska objavila je da je izvršenjem transakcije stekla 100-postotni udjel u Splitskoj banci čime je Splitska banka postala članicom OTP Grupe. Očekuje se da će postupak spajanja banaka trajati do jeseni 2018. Do tada, ove će banke poslovati kao odvojene pravne osobe.²⁷

4.2. Analiza financijskog poslovanja

U svakom poduzeću pa tako i u bankama nužno je analizirati cjelokupno poslovanje kako bi se donijele odluke za poslovanje u budućnosti. Analiza poslovanja provodi se na temelju horizontalne analize, vertikalne analize i analize na temelju pokazatelja.

²⁷ <https://www.splitskabanka.hr>

4.2.1. Horizontalna analiza

Analiza financijskih izvještaja koja omogućava uspoređivanje podataka kroz dulje vremensko razdoblje da bi se otkrile tendencije i dinamika promjena pojedinih bilančnih pozicija naziva se uobičajeno horizontalna analiza.²⁸ Predmet horizontalne analize su stavke iz financijskih izvještaja bilance i računa dobiti i gubitka. Uspoređuju se pozicije za veći broj godina kako bi se mogla izračunati tendencija rasta ili pada te kako bi se moglo pravovremeno reagirati ukoliko dođe do problema u poslovanju. Za izračun se može uzeti jedna godina kao bazna pa iznose u ostalim godinama uspoređivati s tom baznom. Drugi način je uspoređivanje svake godine sa predhodnom.

U idućem dijelu rada kod horizontalne analize bilance i računa dobiti i gubitka koristit će se uspoređivanje svake godine sa predhodnom, gdje će se računati relativne i apsolutne promjene. Svi iznosi su iskazani u milijunima kuna.

Tablica 3: Horizontalna analiza bilance Splitske banke Societe generale za 2015., 2016. i 2017. godinu.

BILANCA	2015	2016	2017	Apsolutna promjena 16'15	% promjena '16-'17	Apsolutna promjena '17-'16	% promjena '17-'16
1	2	3	4	5	6,00	7	8,00
Imovina							
Novac potraživanja od banaka	3374	3489	4064	115	3,41	575	16,48
Obvezna pričuva kod HNB	1732	1477	1545	-255	-14,72	68	4,60
Plasmani i zajmovi drugim bankama	1269	1268	1483	-1	-0,08	215	16,96
Derivatni financijski instrumenti	20	13	12	-7	-35,00	-1	-7,69
Financ. Im. koja se drži radi trgovanja	22	33	115	11	50,00	82	248,48
Zajmovi i predujmovi komitentima	16960	16096	14839	-864	-5,09	-1257	-7,81
Financ. Im. raspoloživa za prodaju	3372	4147	4306	775	22,98	159	3,83
Ulaganja u ovisna i pridružena društva	36	244	256	208	577,78	12	4,92
Nekretnine i oprema	99	114	79	15	15,15	-35	-30,70
Ulaganje u nekretnine	23	23	23	0	0,00	0	0,00
Nematerijalna imovina	83	84	26	1	1,20	-58	-69,05
Potraživanja za porez na dobit	14	-	46	-14	-100,00	-46	-
Odgodena porezna imovina	-	9	30	9	-	21	233,33
Imovina namijenjena prodaji	7	-	15	-7	-	-15	-

²⁸ Žager K., Mamić, Sačer I., Sever, S., Žager L. Zagreb(2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia. Zagreb, str. 228

Ostala imovina	38	39	37	1	2,63	-2	-5,13
UKUPNO IMOVINA	27049	27036	26876	-13	-0,05	-160	-0,59
OBVEZE						0	
Tekući računi i depoziti banaka	236	224	1391	-12	-5,08	1167	520,98
Tekući računi i depoziti komitenata	19922	20877	20625	955	4,79	-252	-1,21
Primljeni zajmovi	2552	1631	838	-921	-36,09	-793	-48,62
Derivatni financijski instrumenti	11	10	11	-1	-9,09	1	10,00
Rezervacije za obveze i troškove	517	203	296	-314	-60,74	93	45,81
Ostale obveze	276	344	205	68	24,63	-139	-40,41
Ukupno obveze	23514	23289	23366	-225	-0,96	77	0,33
KAPITAL I REZERVE							
Dionički kapital	991	991	991	0	0,00	0	0,00
Premija na izdane dionice	419	419	419	0	0,00	0	0,00
Zakonska rezerva	223	223	223	0	0,00	0	0,00
Ostale rezerve	72	40	74	-32	-44,44	34	85,00
Zadržana dobit	1830	2074	1803	244	13,33	-271	-13,07
Ukupno kapital i rezerve	3535	3747	3510	212	6,00	-237	-6,33
UKUPNO OBVEZE, KAPITAL I REZERVE	27049	27036	26876	-13	-0,05	-160	-0,59
POTENCIJALNE I PREUZETE OBVEZE	5290	5552	5440	262	4,95	-112	-2,02

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Splitske Banke

Tablica br 3. prikazuje horizontalnu analizu bilance Splitske banke Societe generale za 2015., 2016. i 2017. godinu. Korištena je metoda uspoređivanja gdje je 2016 uspoređivana sa 2015., a 2017. Sa 2016.

Aps. '16-'15 označava apsolutne promjene pozicija 2016. godine u odnosu na 2015. godinu.

% '16-'15 označava relativne promjene pozicija 2016. godine u odnosu na 2015. Godinu.

Aps. '17-'16 označava apsolutne promjene pozicija 2017. godine u odnosu na 2016. godinu.

% '17-'16 označava relativne promjene pozicija 2017. godine u odnosu na 2016. Godinu.

Svi iznosi su iskazani u milijunima kuna.

Novac i potraživanja od banaka su se u 2016. povećali za 3,41% u odnosu na 2015, dok su obvezne pričuve kod Hrvatske Narodne Banke pale za 14,72%. Plasmani i zajmovi drugim bankama su ostali približno isti. Drastični rast od 50% se uočava kod financijske imovine koja se drži radi trgovanja. Cjelokupna imovina u 2016. godini se smanjila za 0,05% u odnosu na imovinu u 2015. godini. Tekući računi i depoziti banaka su se smanjili za 5,08% dok su tekući računi i depoziti građana narasli za 4,79%. Primljeni zajmovi bilježe pad od 36,09% a ostale obveze su porasle za 24,63%. Ukupne obveze su se smanjile za 225 mil. kuna ili 0,96%.

Dionički kapital, premije na izdane dionice i zakonska rezerva ne bilježe promjene u 2016. godini u odnosu na 2017, dok se bilježi pad od 44% ostalih rezrvi i rast zadržane dobiti od 13,33%. Ukupno kapital i rezerve su se povećale za 6%.

Novac i potraživanja od banaka u 2017. godini su narasli za 16,48% a obvezne pričive HNB za 4.60%. Plasmani i zajmovi drugim bankama bilježe rast od 16,96% dok se pad od 30,70% uočava kod nekretnina i opreme te pad od 69,05% kod nematerijalne imovine. Ukupna imovina se smanjila za 0.59%. Tekući računi i depoziti banaka su se povećali za 520,98% a primljeni zajmovi smanjli za 48,62%. Ukupne obveze su narasle za 0,33% dok su se kapital i rezerve smanjili za 6,33%.

Tablica 4: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Splitske Banke

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2015	2016	2017	Aps. promjene '16-'15	% promjene '16-'17	Aps. promjene '17-'16	% promjene '17-'16
Prihodi kamata i slični prihodi	1198	1046	918	-152	-12,69	-128	-12,24
Rashodi od kamata i slični rashodi	402	278	158	-124	-30,85	-120	-43,17
Neto prihod od kamata	796	768	760	-28	-3,52	-8	-1,04
Prihod od naknada i provizija	312	296	299	-16	-5,13	3	1,01
Rashodi od naknada i provizija	65	58	59	-7	-10,77	1	1,72
Neto prihod od naknada i provizija	247	238	240	-9	-3,64	2	0,84
Dobitci umanjani za gubitke od fin.im	1	8	1	7	700	-7	-87,5
Dobitci umod fin. Im raspoložive za prod.	20	88	0	68	340	-88	-100
Dobitci od trgovanja stranim valutama	105	93	106	-12	-11,43	13	13,98
Ostali prihodi iz poslovanja	32	8	22	-24	-75	14	175
Neto prihod od trgovanja i ostali prihodi	158	197	129	39	24,68	-68	-34,52
PRIHOD IZ POSLOVANJA	1201	1203	1129	2	0,17	-74	-6,15
Troškovi zaposlenika	307	306	301	-1	-0,33	-5	-1,63
Amortizacija i umanjenje vrijednosti	58	44	130	-14	-24,14	86	195,45
Ostali troškovi poslovanja	271	259	244	-12	-4,43	-15	-5,79
Gubitci od umanjenja zajmova i predujmova	52	120	431	68	130,77	311	259,17
Umanjenje vrijednosti ostale imovine	52	1	3	-51	-98,08	2	200
Rezerviranja za obveze i troškove	305	5	118	-300	-98,36	113	2260
TROŠKOVI POSLOVANJA	1045	735	1227	-310	-29,67	492	66,94
(GUBITAK)/DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	156	468	-98	312	200	-566	-120,94

Porez na dobit	35	103	13	68	194,29	-90	-87,38
(GUBITAK)/DOBIT ZA GODINU	121	365	-85	244	201,65	-450	-123,29

Izvor: Prikaz autora na temelju izvještaja banke

% '16-'15 označava relativne promjene pozicija 2016. Godine u odnosu na 2015. Godinu.

Aps. '17-'16 označava apsolutne promjene pozicija 2017. godine u odnosu na 2016. godinu.

% '17-'16 označava relativne promjene pozicija 2017. Godine u odnosu na 2016. Godinu.

Svi iznosi su iskazani u milijunima kuna.

Tablica br 4. prikazuje horizontalnu analizu računa dobiti i gubitka Splitske banke Societe generale za 2015., 2016. i 2017. godinu.

Iz tablice se može iščitati da su prihodi u 2016. godini pali za 152 milijuna kuna ili za 12.69% a rashodi za čak 30,85%. Prihod od poslovanja je u 2016. Godini iznosio 1203 što je za 2 milijuna kuna manje nego u 2015. godini. . U 2016. godini Splitska Banka societe generale ostavrla je dobit u iznosu od 365 milijuna kuna dok je godinu prije dobit iznosila 121 milijun. Neto prihod od kamata u 2017. godini je manji za 1,04% u odnosu na neto prihod u 2016. Godini a neto prihod od naknada i provizija je narasto za 0,84%. Ukupni prihodi iz poslovanja su se smanjili za 6,15% ili za 74 milijuna kuna u apsolutnom iznosu

- Analiza troškova

Ukupni troškovi poslovanja su se u 2016. smanjili za 310 milijuna to jest za 29, 67% . Taj drastični pad je rezultat smanjenja umanjjenja vrijednosti ostale imovine i smanjenja rezerviranja za obveze i troškove. Jedini troškovi koji bilježe rast u 206. godini su gubitci od umanjjenja zajmova i predujmova. Troškovi zaposlenika te ostali troškovi poslovanja su jedine stavke koje bilježe blagi pad u 2017. godini. Amortizacija je narasla za čak 195%, umanjjenje ostale imovine za 200%. U 2017. godini troškovi poslovanja su drastično narasli za 66,74% te je banka ostvarila gubitak od 85 milijuna kuna dok je godinu prije ostvarila dobit od 365 milijuna kuna.

4.2.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza prikazuje udio svih stavki financijskog izvještaja u određenom zbroju. Tako će se računati udio zajmova u ukupnoj imovini ili udio primljenih zajmova u ukupnoj pasivi. Ovom analizom prate se odnosi između pozicija tokom vremena. U idućem dijelu rada

provesti će se vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka za 2015., 2016. i 2017. godinu.

Tablica 5: Vertikalna analiza bilance

BILANCA	2015	2016	Udio 2015 u %	Udio 2016 u %
1	2	3	4	5
Imovina				
Novac potraživanja od banaka	3374	3489	12,47	12,91
Obvezna pričuva kod HNB	1732	1477	6,40	5,46
Plasmani i zajmovi drugim bankama	1269	1268	4,69	4,69
Derivatni financijski instrumenti	20	13	0,07	0,05
Financ. Im. koja se drži radi trgovanja	22	33	0,08	0,12
Zajmovi i predujmovi komitentima	16960	16096	62,70	59,54
Financ. Im. raspoloživa za prodaju	3372	4147	12,47	15,34
Ulaganja u ovisna i pridružena društva	36	244	0,13	0,90
Nekretnine i oprema	99	114	0,37	0,42
Ulaganje u nekretnine	23	23	0,09	0,09
Nematerijalna imovina	83	84	0,31	0,31
Potraživanja za porez na dobit	14	-	0,05	-
Odgodena porezna imovina	-	9	-	0,03
Imovina namijenjena prodaji	7	-	0,03	-
Ostala imovina	38	39	0,14	0,14
UKUPNO IMOVINA	27049	27036	100,00	100
OBVEZE				
Tekući računi i depoziti banaka	236	224	0,87	0,83
Tekući računi i depoziti komitenata	19922	20877	73,65	77,22
Primljeni zajmovi	2552	1631	9,43	6,03
Derivatni financijski instrumenti	11	10	0,04	0,04
Rezervacije za obveze i troškove	517	203	1,91	0,75
Obveze za porez na dobit		79	-	0,29
Ostale obveze	276	265	1,02	0,98
Ukupno obveze	23514	23289	86,93	86,14
KAPITAL I REZERVE				
Dionički kapital	991	991	3,66	3,67
Premija na izdane dionice	419	419	1,55	1,55
Zakonska rezerva	223	223	0,82	0,82
Ostale rezerve	72	40	0,27	0,15
Zadržana dobit	1830	2074	6,77	7,67
Ukupno kapital i rezerve	3535	3747	13,07	13,86
UKUPNO OBVEZE, KAPITAL I REZERVE	27049	27036	100	100,00

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Splitske Banke

Tablica broj 5. prikazuje vertikalnu analizu bilance gdje su izračunate promjene stavki iz 2015. i 2016. godine. Najveći udio u ukupnoj aktivni u obe godine imaju zajmovi i predujmovi komitentima te potraživanja od banaka. Udio zajmova i predujmova komitentima u ukupnoj aktivni u 2016. godini 59,54% što je za 3,16 promila manje nego u 2015. godini. Rast u 2016.

odnosu na 2015 godinu uočava se kod ulaganja u ovisna i pridružena društva. Najveći udio u pasivi imaju tekući računi i depoziti komitenata sa 73.66% u 2015. godini i 77.22% u 2016. godini. Ukupne obveze u pasivi su se smanjile za 0,79 promila.

Tablica 6: Vertikalna analiza bilance gdje su izračunate promjene stavki iz 2016. i 2017. godine

BILANCA	2016	2017	Udio 2016 u %	Udio 2017 u %
1	2	3	4	5
Imovina				
Novac potraživanja od banaka	3489	4064	12,91	15,12
Obvezna pričuva kod HNB	1477	1545	5,46	5,75
Plasmani i zajmovi drugim bankama	1268	1483	4,69	5,52
Derivatni financijski instrumenti	13	12	0,05	0,04
Financ. Im. koja se drži radi trgovanja	33	115	0,12	0,43
Zajmovi i predujmovi komitentima	16096	14839	59,54	55,21
Financ. Im. raspoloživa za prodaju	4147	4306	15,34	16,02
Ulaganja u ovisna i pridružena društva	244	256	0,90	0,95
Nekretnine i oprema	114	79	0,42	0,29
Ulaganje u nekretnine	23	23	0,09	0,09
Nematerijalna imovina	84	26	0,31	0,10
Potraživanja za porez na dobit	-	46	-	0,17
Odgodena porezna imovina	9	30	0,03	0,11
Imovina namijenjena prodaji	-	15	-	0,06
Ostala imovina	39	37	0,14	0,14
UKUPNO IMOVINA	27036	26876	100	100,00
OBVEZE				
Tekući računi i depoziti banaka	224	1391	0,83	5,18
Tekući računi i depoziti komitenata	20877	20625	77,22	76,74
Primljeni zajmovi	1631	838	6,03	3,12
Derivatni financijski instrumenti	10	11	0,04	0,04
Rezervacije za obveze i troškove	203	296	0,75	1,10
Obveze za porez na dobit	79	-	0,29	0,00
Ostale obveze	265	205	0,98	0,76
Ukupno obveze	23289	23366	86,14	86,94
KAPITAL I REZERVE				
Dionički kapital	991	991	3,67	3,69
Premija na izdane dionice	419	419	1,55	1,56
Zakonska rezerva	223	223	0,82	0,83
Ostale rezerve	40	74	0,15	0,28
Zadržana dobit	2074	1803	7,67	6,71
Ukupno kapital i rezerve	3747	3510	13,86	13,06
UKUPNO OBVEZE, KAPITAL I REZERVE	27036	26876	100,00	100,00

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Splitske Banke

Tablica broj 6 prikazuje vertikalnu analizu bilance gdje su izračunate promjene stavki iz 2016. i 2017. godine. Udio novca i potraživanja banaka u ukupnoj aktivni su narasli sa 12,91%

u 2016. godini na 15,12% u 2017., dok su se zajmovi smanjili. U strukturi pasive najzasutpljeniji računi i depoziti komitenata, primljeni zajmovi i zadržana dobit.

Tablica 7: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka kroz 2015., 2016. i 2017. godinu.

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2015	2016	2017	Udio 2015 %	Udio 2016%	Udio 2017%
Prihodi kamata i slični prihodi	1198	1046	918			
Rashodi od kaamata i slični rashodi	402	278	158			
Neto prihod od kamata	796	768	760	66,28	63,84	67,32
Prihod od naknada i provizija	312	296	299			
Rashodi od naknada i provizija	65	58	59			
Neto prihod od naknada i provizija	247	238	240	20,57	19,78	21,26
Dobitci umanjani za gubitke od fin.im	1	8	1	0,08	0,67	0,09
Dobitci umod fin. Im raspoložive za prod.	20	88	0	1,67	7,32	0,00
Dobitci od trgovanja stranim valutama	105	93	106	8,74	7,73	9,39
Ostali prihodi iz poslovanja	32	8	22	2,66	0,67	1,95
Neto prihod od trgovanja i ostali prihodi	158	197	129	13,16	64,38	11,43
PRIHOD IZ POSLOVANJA	1201	1203	1129	100,00	100,00	100,00
Troškovi zaposlenika	307	306	301	29,38	41,63	24,53
Amortizacija i umanjenje vrijednosti	58	44	130	5,55	5,99	10,59
Ostali troškovi poslovanja	271	259	244	25,93	35,24	19,89
Gubitci od uamnjena zajmova i preduj.	52	120	431	4,98	16,33	35,13
Umanjenje vrijednosti ostale imovine	52	1	3	4,98	0,14	0,24
Rezerviranja za obveze i troškove	305	5	118	29,19	0,68	9,62
TROŠKOVI POSLOVANJA	1045	735	1227	100,00	100,00	100,00

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Splitske Banke

Tablica broj 7 prikazuje vertikalnu analizu računa dobiti i gubitka kroz 2015., 2016. i 2017. godinu. Iz tablice se vidi da najveći dio prihoda čini prihod od kamata čiji je udio najveći u 2017. godini i iznosi 67,32%. Udio prihoda od naknada i provizija u ukupnim prihodima u 2015. godini iznosi 20,57% , što je za 0,79 promila više od udjela u 2016. godini te 0,69 promila manje nego u 2017. godini. Među ostalim prihodima sa značajnijim udjelom su i dobitci od trgovanja stranim valutama čiji je postotak najviši u 2017. godini i iznosi 9,39%.

- Analiza troškova

U 2015. godini najveći dio troškova čine troškovi zaposlenika sa 29,38% i nešto niži postotak od 29,19% čine rezerviranja za obveze i troškove. Najveći udio troškova zaposlenika u ukupnim troškovima je u 2016. godini sa 41,63% dok u 2017. iznosi 24,53%. Gubitci od umanjenja zajmova i predujmova u 2015. godini iznose 4,98% te bilježe nagli rast i u 2017. godini dosežu čak 35,13% ukupnih troškova.

4.2.3. Analiza profitabilnosti

Tablica 8: Stopa profitabilnosti prosječne ukupne imovine banke

Godina	2014	2015	2016
Neto dobit	194	121	365
Ukupna imovina	28.723	27.049	27.036
ROA	0,68%	0,45%	1,35%

Izvor: Izrada autora na temelju podataka financijskih izvještaja Splitske Banke

Tablica 9: Stopa profitabilnosti dioničkog kapitala banke

Godina	2014	2015	2016
Neto dobit	194	121	365
Vlastiti kapital	3.570	3.535	3.747
ROE	5,43%	3,42%	9,74%

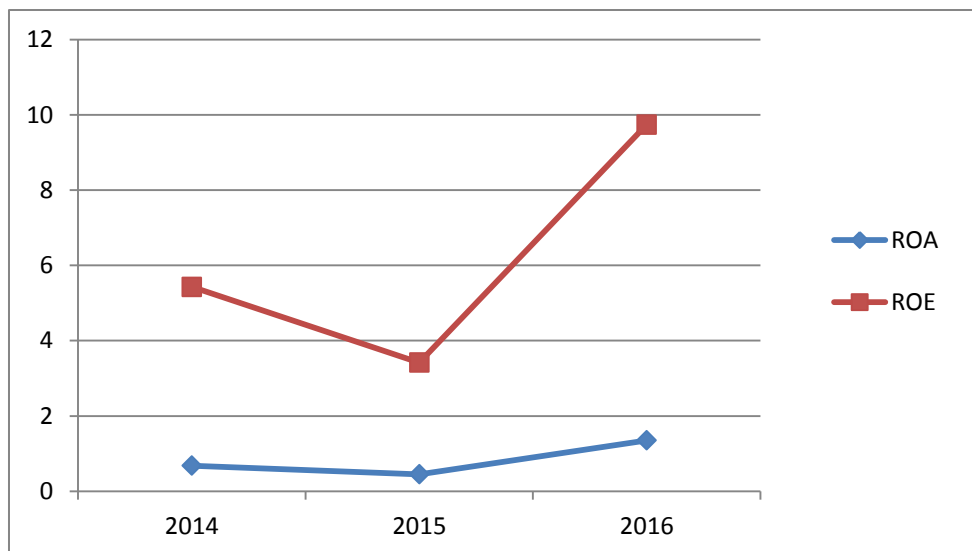
Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Splitske banke

Što je veći pokazatelj ROA poduzeće je uspješnije tj. veća je dobit po 100 kuna imovine. U 2014. godini na 100 kuna imovine banke ostvareno je 0,68 kuna dobiti nakon oporezivanja. Ovaj pokazatelj se snizio u 2015. godini i iznosi 0,45% što znači na 100 kuna imovine poduzeće je ostvarilo 0,45 kuna dobiti nakon oporezivanja. U 2016. godini se dogodio drastičan rast pokazatelja i iznosi 1.35%. U 2017. godini banka nije ostavrla dobit.

ROE ili stopa profitabilnosti dioničkog kapitala banke pokaziva koliko je kuna dobiti nakon oporezivanja banka ostvarila na 100 kuna kapitala. Ovaj pokazatelj je najniži u 2015. godini i iznosi 3,42% a najviši u 2016. godini sa 9,74%.

Iz dijagrama broj 1 se vidi istovremeni pad pokazatelja ROA i pokazatelja ROE u 2015. godini a onda nastaje tendencija rasta.

Splitska Banka ima niže vrijednosti pokazatelja profitabilnosti od poželjne razine što upućuje na slabu efikasnost menadžmenta u upravljanju bankom.

Dijagram 1: Pokazatelji profitabilnosti ROA i ROE

Izvor: Izrada autora

4.2.4. Analiza na temelju pokazatelja

Tablica 10: Odnos danih kredita i primljenih depozita

Godina	2014	2015	2016	2017
Dani krediti	17336	17126	16054	14819
Primljeni depoziti	20133	19932	20910	21890
Odnos danih kredita i primljenih depozita	0,86	0,85	0,76	0,67

Izvor: Izrada autora

Ovaj pokazatelj je jedan od pokazatelja likvidnosti banke. Od 2014. godine vrijednost ovog pokazatelja pada, što znači da je iznos danih kredita niži nego iznos primljenih depozita što u konačnici dovodi do veće likvidnosti banke. Banka može zadovoljiti hitne potrebe za gotovinom i može podmirivati svoje obveze.

Tablica 11: Odnos kapitala i aktive

Godina	2014	2015	2016	2017
Kapital	3.570	3.535	3.747	3510
Ukupna aktiva	28.723	27.049	27.036	26876
Kapital/uk. Aktiva	0,12	0,13	0,14	0,13

Izvor: Izrada autora

Ovaj pokazatelj mjeri koliko se aktive financira kapitalom i poželjna vrijednost je 0,10. Manja vrijednost znači da se imovina manje financira kapitalom a više zaduživanjem.

Tablica 12: Odnos obveza i aktive

Godina	2014	2015	2016	2017
Obveze	25153	23514	23289	23366
Ukupna aktiva	28.723	27.049	27.036	26876
Obveze/ukupna aktiva	0,88	0,87	0,86	0,87

Izvor: Izrada autora

Pokazatelj odnosa obveza i aktive mjeri koliko se aktive financira iz obveza i poželjna je što niža vrijednost. Veća vrijednost označava i veću zaduženost. Iz tablice vidimo da vrijednost pokazatelja opada od 2014. do 2016. godine a zatim opet raste u 2017. godini.

Iz analize odnosa obveza i aktive te odnosa kapitala i aktive, može se zaključiti da Splitska Banka kontrolira zaduženost i uspijeva je održavati na optimalnoj razini. Imovina se u prosjeku financira 13% iz kapitala te 87% iz obveza.

Tablica 13: Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu

Godina	2014	2015	2016	2017
Fiksna imovina	131	120	136	101
Kapital	3.570	3.535	3.747	3510
Koef. ulaganja u fiksnu imovinu	0,04	0,03	0,04	0,03

Izvor: Izrada autora

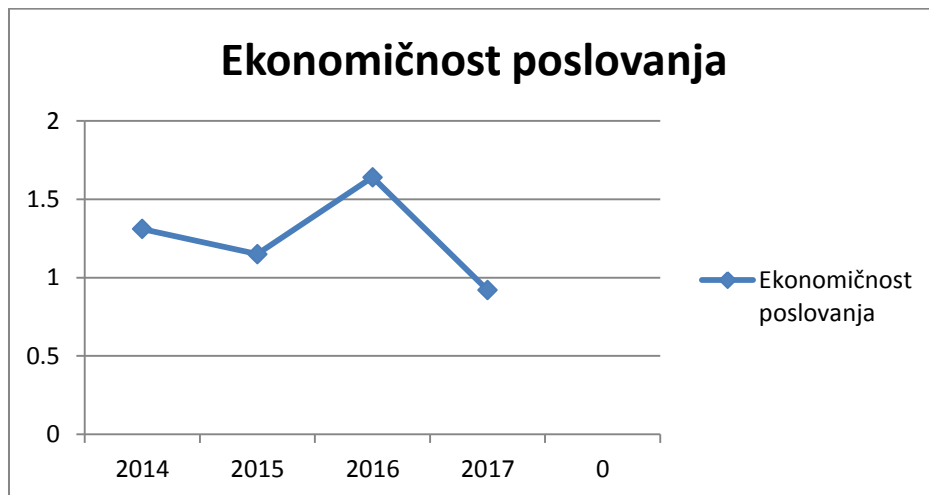
Prema tablici 13 vidi se da banka u 2014., i 2016., godini iz kapitala financira 4% fiksne imovine dok u 2015., i 2017. ovaj pokazatelj iznosi 3%.

Tablica 14: Ekonomičnost ukupnog poslovanja

Godina	2014	2015	2016	2017
Ukupni prihodi	1078	1202	1203	1129
Ukupni rashodi	825	1045	735	1227
Ekonomičnost uk. poslovanja	1,31	1,15	1,64	0,92

Izvor: Izrada autora

Ovaj pokazatelj mjeri ekonomičnost poslovanja tj. mjeri koliko se ostvari prihoda po jedinici rashoda. Poželjna je što veća vrijednost ovog pokazatelja. Ukoliko je vrijednost veća od jedan, to znači da su prihodi veći od rashoda te da banka posluje ekonomično.

Dijagram 2 : Ekonomičnost ukupnog poslovanja

Izvor: Izrada autora

U 2015., godini dogodio se pad pokazatelja u odnosu na 2014. godinu i taj pad se očituje u rastu ukupnih rashoda. Pokazatelj je imao najveću vrijednost od 1,64 u 2016. godini a najmanju 0,92 u 2017. Rashodi su bili veći od prihoda samo u posljednjoj godini što označava neekonomično poslovanje.

Tablica 15: Odnos kamatnih prihoda i rashoda

Godina	2014	2015	2016	2017
Kamatni prihodi	1199	1198	1046	918
Kamatni rashodi	485	402	278	158
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	2,47	2,98	3,76	5,81

Izvor: izrada autora

Ovaj pokazatelj mjeri koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. U svim godinama prihodi su veći od rashoda i to je zadovoljavajuće.

Tablica 16: Kamatna marža

Godina	2014	2015	2016	2017
Neto prihod od kamata	714	796	768	760
Ukupna aktiva	28.723	27.049	27.036	26876
Kamatna marža	0,025	0,029	0,028	0,028

Izvor: izrada autora

Pokazatelj mjeri koliko se jedinica neto kamatnog prihoda stvori na jedinicu aktive i poželjna je što veća vrijednost. Najveća vrijednost dosegnuta je u 2015. godini i iznosi 0,029 tj 2,9%.

Tablica 17: Marža naknada

Godina	2014	2015	2016	2017
Neto prihod on naknada	247	247	238	240
Ukupna aktiva	28.723	27.049	27.036	26876
Marža naknada	0,008	0,009	0,008	0,009

Izvor: izrada autora

Marža naknada mjeri koliko jedinica prihoda od naknada stvara aktiva i kroz promatrano razdoblje poprilično je konstantna i iznosi 0,8% te 0,9%.

Tablica 18: Neto nekamatna marža

Godina	2014	2015	2016	2017
Nekamatni rashodi- Nekamatni prihodi	-253	-156	-468	98
Ukupna aktiva	28.723	27.049	27.036	26876
Neto nekamatna marža	0,88	0,57	1,73	0,36

5. ZAKLJUČAK

Ostvarenje profita glavni je cilj svakog poduzeća pa tako i banaka. Glavna djelatost banke je prikupljanje novca i daljnje plasiranje. Zbog svoje aktivnosti na financijskim tržištima one igraju važnu ulogu u gospodarstvu svake države. Kako bi poslovanje bilo uspješno potrebno je efikasno upravljati troškovima i resursima.

U ovom radu analizirano je poslovanje Splitske Banke na teorijskoj osnovi i izračunu na temelju financijskih izvještaja. Financijski izvještaji pružaju uvid u poslovanje i nedostatke u vođenju te predstavljaju temelj za donošenje odluka. Provedena je horizontalna i vertikalna analiza te analiza na temelju pokazatelja. Rezultati horizontalne analize pokazuju da ukupna imovina ima tendenciju pada u promatranom razdoblju (2015.-2017.). Dok potraživanja od banaka rastu, zajmovi komitentima opadaju.

Neto prihodi koje banka ostvaruje u 2015., 2016., i 2017. godini imaju konstantnu tendenciju pada dok troškovi padaju u 2016. godini te ponovo rastu u idućoj godini, što dovodi do ostavriavanja gubitka razdoblja.

Izračunom financijskih pokazatelja profitabilnosti ROA i ROE dolazi se do zaključka da Splitska Banka ima slabu efikasnost u upravljanju menadžmentom. U 2015. godini ROA je iznosila tek 0,45 nakon čega slijedi rast u 2016., a u 2017. godini banka nije ostvarila dobit. Pokazatelji likvidnosti su na zadovoljavajućoj razini što znači da je banka likvidna te može zadovoljiti potrebe za novcem bez problema. Financiranje se vrši 13% iz kapitala a 87% iz obveza što predstavlja optimalnu razinu zaduženosti.

Što se tiče odnosa kamatnih prihoda i kamatnih rashoda, pokazatelj ima tendenciju rasta što znači da su prihodi veći od rashoda. Kod odnosa ukupnih prihoda i rashoda u 2017. godini nastaje nepovoljna situacija za banku. Ukupni rashodi su veći od ukupnih prihoda, banka posluje neekonomično i dolazi do gubitka razdoblja.

Na temelju obavljene analize računa dobiti i gubitka može se zaključiti da je banka uspješno poslovala u 2014., 2015., i 2016. godini dok je bila neuspješna u 2017. Unatoč gubitku koji je ostvarila banka i dalje ima zadovoljavajuće razine zaduženosti i likvidnosti što može dovesti do uspješnog daljnjeg poslovanja.

LITERATURA

Knjige:

1. Abramović, K., Broz Tominac, S., Cutuvarić, M, (2008.): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, RriF plus d.o.o., Zagreb
2. Filipović Ivica (2017): Računovodstvo financijskih institucija, Ekonomski fakultet Split
3. Jakovčević, D. (2000): Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu, TEB poslovno savjetovanje, Zagreb
4. Madura, J. (2002): Financial Markets and Institutions, Thomson, Ohio
5. Matić Ivan, Pavić ivana, Mateljak Željko, (2009): Menadžment, Ekonomski fakultet Split
6. Nikolić Nikša, Pečarić Mario, (2012): Uvod u financije, Ekonomski fakultet Split
7. Van Greuning H., Bratanovic S.B. (2006): Analiza i upravljanje bankovnim rizicima, Mate, Zagreb
8. Žager K., žager L (2018): Analiza financijskih izvještaja, Msmedia, Zagreb

Časopisi:

1. Bazelski odbor za superviziju banaka (2000): Načela za upravljanje kreditnim rizikom HNB, str 20
2. Prga Ivica, Šverko Ivan (2005): Zbornik ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Vol 3 No.1, Izloženost banaka tržišnim rizicima, 153-162
3. Kundid Ana (2010): Računovodstveno-financijske informacije broj 12, Indikatori profitabilnosti bankovnog poslovanja, Ekonomski fakultet Split, 17-26.
4. N. Dečman, (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Vol. 63 No.7-8 kolovoz 2012., ekonomski pregled, Zagreb 446-467.
5. Pavković Anita (2004): Zbornik ekonomskog fakulteta u Zagrebu br 1. Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banka, 180-191.

Web:

1. <https://www.hnb.hr/>
2. <https://www.splitskabanka.hr/>

SAŽETAK

Splitska Banka je jedna od najvećih banaka u Republici Hrvatskoj i osnovana je 1965. U ovom završnom radu provedena je analiza troškova i profitabilnosti banke na temelju financijskih izvještaja. Izvještaji predstavljaju temelj kako za interne tako i za eksterne korisnike i igraju važnu ulogu u donošenju odluka. Kako bi se analiziralo poslovanje splitske banke korištene su vertikalna i horizontalna analiza te analiza pomoću pokazatelja.

ključne riječi: banka, financijski izvještaji, profitabilnost, troškovi

SUMMARY

Splitska banka is one of five biggest banks in Republic of Croatia and it is founded in 1965. In this work, cost and profitability was analysed based on financial statements. Statements are base for intern and extern usres and they play main role in decision making. To make analyse of management of Splitska banka, there were used horizotal and vertical analysis and also anlysis by indicators.

Key words: bank, financial statements, profitability, costs

POPIS TABLICA DIJAGRAMA I SLIKA

Popis tablica:

Tablica 1: Razred 6 u kontnom planu za banke	4
Tablica 2: Obrazac računa dobiti i gubitka	8
Tablica 3: Horizontalna analiza bilance Splitske banke Societe generale za 2015., 2016. i 2017. godinu.....	18
Tablica 4: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Splitske Banke	20
Tablica 5: Vertikalna analiza bilance	22
Tablica 6: Vertikalna analiza bilance gdje su izračunate promjene stavki iz 2016. i 2017. godine	23
Tablica 7: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka kroz 2015., 2016. i 2017. godinu.	24
Tablica 8: Stopa profitabilnosti prosječne ukupne imovine banke	26
Tablica 9: Stopa profitabilnosti dioničkog kapitala banke.....	26
Tablica 10: Odnos danih kredita i primljenih depozita.....	27
Tablica 11: Odnos kapitala i aktive	27
Tablica 12: Odnos obveza i aktive	28
Tablica 13: Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	28
Tablica 15: Odnos kamatnih prihoda i rashoda.....	29
Tablica 16: Kamatna marža	30
Tablica 17: Marža naknada.....	30
Tablica 18: Neto nekamatna marža.....	30

Popis dijagrama:

Dijagram 1: Pokazatelji profitabilnosti ROA i ROE.....	27
Dijagram 2 : Ekonomičnost ukupnog poslovanja	29

Popis slika:

Slika 1: Pokazatelji likvidnosti.....	11
Slika 2: Pokazatelji zaduženosti	12